

Zaterdag 24 april 1915 – ochtendeditie

Belgische vluchtelingen.

Het plaatselijk comité voor de vluchtelingen te Middelburg heeft van de minister van binnenlandse zaken het volgend antwoord ontvangen op een telegram, waarin verzocht werd de van rijkswege ondersteunde Belgen Middelburg niet te doen verlaten.

De maatregel, dat alle van rijkswege ondersteunde vluchtelingen, onder wie ook de pauvres honteux zijn begrepen, vóór de te uwer kennis gebrachte datum de provincie Zeeland moeten verlaten, wordt geboden door het militair belang en door het militair gezag verlangd. Uit dien hoofde kan daarin geen verandering worden gebracht.

In verband hiermee blijft het vertrek van weer ruim honderd armlastige vluchtelingen, die tot heden in een tweetal lokalen in Middelburg vertoefden naar het vluchtelingenoord te Uden, op hedenmorgen, ongewijzigd.

De Belgische minister van wetenschappen en kunsten, de heer Pouillet, heeft, naar aan de Tijd wordt gemeld. Woensdag en gisteren West Zeeuws Vlaanderen bezocht. Te Breskens werd hij opgewacht en verwelkomd door de burgemeester van die gemeente en door ds. Pattist, regeringscommissaris voor de vluchtelingen in Zeeuws Vlaanderen. Achtereenvolgens bezocht zijne excellentie woensdag Breskens, Schoondijke, IJzendijke, Aardenburg, Ede en kwam gistermorgen per auto in Sluis aan, waar nog ruim 1000 vluchtelingen vertoeven. Op het stadhuis werd zijne excellentie, die op zijn tocht overal door ds. Babtist begeleid werd, door de burgemeester ontvangen.

De minister heeft de Belgische vluchtelingen hartelijk toegesproken en zich hoogst tevreden en dankbaar uitgelaten over de vluchtelingenverzorging in ons land.

Parijs, 23 april. Officieel bericht van vanmiddag:

Gisteravond zijn vrij hevige gevechten in België, bij de bocht van de IJzer ten noorden van Diksmuide, geleverd. De Belgische troepen hebben daar een aanval op het kasteel Vidogne afgeslagen en de vijand zware verliezen toegebracht.

Ten noorden van Ieper zijn de Duitsers, die een ruim gebruik maakten van bommen met verstikkende gassen, waarvan de uitwerking tot op 2 km achter de Franse linies werd gevoeld, er in geslaagd de Fransen terug te doen wijken in westelijke richting naar Ieper. De aanval der Duitsers is later gestuit en een krachtige tegenaanval heeft de Fransen in staat gesteld het verloren terrein te herwinnen en tal van gevangenen te maken.

Parijs, 23 april. Avondcommuniqué:

De verrassing, ten noorden van Ieper, veroorzaakt door het gebruik van bommen met verstikkende gassen door de Duitsers, heeft geen ernstige gevolgen gehad. Onze tegenaanval, krachtig gesteund door de Engelsen op onze rechtervleugel en door de Belgen op onze linkervleugel heeft zich met succes ontwikkeld. De Engelse en Franse troepen hebben in noordelijke richting terrein gewonnen tussen Steenstrate en de weg van Ieper naar Poelkapelle.

Onze bondgenoten hebben gevangenen gemaakt, die behoren tot drie verschillende regimenten.

Londen, 23 april. Veldmaarschalk French meldt in een rapport van 22 april:

De Duitse aanvallen op Heuvel 60 en Zwarteleen, die op het ogenblik dat ik mijn laatste bericht verzond waren gestaakt, zijn sedertdien verscheidene malen hernieuwd. Al deze aanvallen zijn mislukt en voorlopig zijn ze weer opgehouden. Wij houden de gehele heuvelkam bezet en beletten de vijand, die grote waarde aan deze heuvel toekent, ervan gebruik te maken. Er is en was geen woord waar van de bewering in de Duitse officiële berichten dat de vijand de stelling heeft hernomen.

De vijand heeft bij deze krijgsverrichtingen 17 duims granaten op leper afgevuurd.

Van Belgische zijde.

De Belgische legatie te 's Gravenhage meldt:

De Duitse regering heeft in haar ultimatum van 2 augustus de aanval tegen België willen rechtvaardigen met een bewering, dat de Duitsers bedreigd zouden zijn geworden met een aanval der Fransen op hun rechtervleugel over het Belgisch grondgebied.

De Duitse regering, zo luidde dat ultimatum, heeft stellige berichten ontvangen, volgens welke Franse strijdkrachten van plan zouden zijn naar de Maas op te rukken over Givet en Namen. Deze berichten zouden hoegenaamd geen twijfel laten omtrent de bedoelingen van Frankrijk door op Duitsland aan te rukken over het Belgisch grondgebied.

Deze beweringen bleken van de eerste dag af aan, in strijd met de formele verklaringen van de Franse regering en met de feiten. Echter vroeg men zich in verschillende neutrale landen af, of ze geen grond van waarheid bevatten.

De loop der gebeurtenissen heeft die twijfel geheel en al doen verdwijnen, zodat geen verstandig mens nog het minste geloof kon hechten aan die beweringen.

De onmacht, waarin Frankrijk verkeerde, om België te hulp te komen, hoewel dit land de opmars der Duitsers van de 1^e tot de 19^e augustus heeft opgehouden, heeft de onwaarheid der beweringen van de Duitse generale staf aangetoond.

... De Duitse militaire schrijver, generaal von Bernhardi heeft desondanks voor enige weken in een artikel, gepubliceerd in de New Yorkse Sun beproefd de Amerikanen te doen geloven, dat sedert de maand juli, Frankrijk en Engeland zich gereed maakten om de neutraliteit van België te schenden.

De Franse regering, die op een afdoende wijze deze beschuldigingen wilde weerleggen, heeft een nota gepubliceerd, waarin ze juist aanwijzingen doet betreffende de opstelling der Franse troepen in het begin van de oorlog. Deze publicatie heeft in de eerste plaats duidelijk de waarheid aangetoond van de verklaringen van de Franse regering wat betreft de tijd, die onmiddellijk aan de opening van de vijandelikheden voorafging en bewijst voorts, dat de beweringen der Duitsers niet meer dan een voorwendsel zijn geweest om de ware beweegreden van de generale staf te verbergen, n.l. om door een verpletterende opmars Frankrijk, tijdens zijn mobilisatie, te overrompelen.

Bedoelde nota laten wij hier volgen.

I Plan van de samentrekking der Franse troepen:

De volledige Franse strijdkrachten waren, toen de oorlog verklaard was, volgens het samentrekkingsplan geplaatst met richting naar het noordoosten, tussen Belfort en de Belgische grens, op deze manier:

Eerste leger: tussen Belfort en de algemene linie Mirecourt-Lunéville;

Tweede leger: tussen deze linie en de Moezel;

Derde leger: tussen de Moezel en de linie Verdun, Audun-le-Romain;

Vijfde leger: tussen deze linie en de Belgische grens. Het vierde leger werd in reserve gehouden ten westen van Commercy.

Bijgevolg waren de Franse legers in hun geheel gekeerd tegen Duitsland en nergens anders dan tegen Duitsland.

Dit is zo waar dat, toen de schending van de onzijdigheid van België door de Duitse troepen erkend was geworden, de Franse generale staf wijzigingen in het concentratieplan moest aanbrengen.

Het mogelijke van deze wijzigingen was natuurlijk bestudeerd, want tal van aanwijzingen hadden ons in staat gesteld te vrezen voor de schending van de Belgische grenzen. Toen die schending een feit was geworden en de Belgische regering (de 4^e augustus) onze steun had ingeroepen, werd het optreden van ons tweede leger uitgebreid tot de streek van Verdun; het vierde leger werd ingelast tussen het 3e en het 5e, aan de Maas. Het vijfde schreed naar het noordwesten, langs de Belgische grens, tot de heuvel van Fourmelles. Bovendien werden twee korpsen van het 2e leger, het 18e en het 9e legerkorps, van de streek van Nancy overgebracht naar Mézières en Hirson.

Eveneens werden naar die richting gezonden de twee Algerijnse divisies en de Marokkaanse divisie. Eindelijk kreeg een cavaleriekorps bevel, in België door te dringen om de Duitse colonnes te verkennen en hun bewegingen op te houden (6 augustus) drie dagen nadat deze de Belgische grens hadden geschonden.

Dank zij deze wijziging, was de Franse generale staf in staat, ten westen van de Maas het hoofd te bieden aan het samentreffen met de Duitsers, door onze voornaamste strijdkrachten daarheen te brengen ... Indien er, zijnerzijds, voorbedachtheid had bestaan, zou deze plotselinge verplaatsing van onze troepen onnodig zijn geweest en zouden wij tijdig zijn aangekomen om de vijand in België het overtrekken van de Maas te beletten ... Een bijzonderheid kan deze afdoende redenering kracht bijzetten. Ons linker dekkingskorps, het 2^e, dat wil zeggen dat van Amiens, stond, krachtens het concentratieplan, geenszins gekeerd naar de Belgische grens, maar in de richting Montmedy-Longuyon.

II De samentrekking van het Engelse leger:

Wat het Engelse leger betreft, de medewerking hiervan werd ons eerst verzekerd op de 5^e augustus, dat wil zeggen na de schending van de Belgische grens door de Duitsers, welke de 3^e augustus voltrokken werd.

De concentratie van het Engelse leger had plaats, achter Maubeuge, van 14 tot 21 augustus.

III Verschillende bevelen bevestigen de bedoelingen van de Franse regering.

De 30^e juli geeft de Franse regering, ondanks de militaire maatregelen van Duitsland, aan onze dekkingstroepen het bevel zich te handhaven op 10 kilometer van de grens.

De 2^e augustus schrijft een nieuwe order onze troepen voor, om aan de Duitsers de volle verantwoordelijkheid voor de vijandelikheden te laten en zich te bepalen tot het afslaan van elke aanvallende troep die op Frans grondgebied doordringt.

De 3e augustus beveelt een ander telegram op de meest strikte wijze om elk incident aan de Frans-Belgische grens te vermijden. De Franse troepen moeten er zich 2 à 3 kilometer van verwijderd houden.

Dezelfde dag van 3 augustus bevestigt en preciseert een nieuw bevel de instructies van de 2e augustus.

De 4e augustus luidt een order van de minister van oorlog als volgt:

“Duitsland zal trachten door valse geruchten er ons toe te brengen de onzijdigheid van België te schenden. Het is ten strengste en op de meest formele wijze, tot er tegenbevel komt, verboden, om zelfs maar met patrouilles of met enkele ruiters op Belgisch grondgebied door te dringen, evenals aan vliegeniers om boven dit grondgebied te vliegen.”

Eerst de 5^e augustus, werden op het verzoek van de Belgische regering (de 4^e geformuleerd) de Franse vliegtuigen en bestuurbare luchtschepen gemachtigd tot het zich bewegen boven Belgisch grondgebied en krijgen onze verkenningsstroepen machtiging het te betreden.

Uit België.

In de Quotidien, een Brussels blad, vinden wij de namen van de Belgische generaals, die het bevel voeren over de zes divisies van het Belgische leger die nu te velde staan. Bernheim (vóór de oorlog overste bij het 6^e linieregiment), Bridaine, Jacques (tevorens majoor bij het 13^e linieregiment), Michel, Lechat en de Ceuninck.

De Belgique, een Brussels blad, meldt, dat zondag te Parijs wapenschouwing is gehouden over een Belgisch korps machinegeweerauto's. De wagens zijn in Frankrijk gemaakt. Het korps heeft ze uit eigen middelen bekostigd. Vele Belgische sportlui

behoren tot het korps, baron de Crawhez, baron de Liedekerke, Moens enz. Aan het hoofd staat majoor Collon. Er is ook een ambulanceauto bij, onder leiding van dr. Brassinge.

Uit Luiksgestel wordt op 21 april gemeld: Langs de grens, waar een streng toezicht werd gehouden, zijn nu de Duitse cavaleristen begonnen met draadversperringen aan te leggen over grote afstanden. Tot nu toe was nog geen versperring aangebracht. De smokkelhandel zal daardoor misschien beperkt worden. De aanhoudingen zijn zeer talrijk, vooral aan Hollandse kant. De Duitsers hebben grote hoeveelheden waren van smokkelaars in Lommel opgeslagen.

De stoomboot City of Stockholm is aangekomen met 1440 ton aardappelen voor Brussel en Henegouwen. Een andere boot wordt verwacht met 944 ton aardappelen voor Luik. Het nationaal comité heeft 100.000 kilo kaarsen aangekocht, om in de verschillende provincies verdeeld te worden.

Ondanks de oorlog hervat de vrije universiteit van Brussel het werk. Zij heeft aangekondigd, dat de 1e juli de inschrijving van leerlingen wordt geopend en de 6e sluit. In die maand zullen er ook tentamens voor de kandidaten in de wis- en natuurkundige vakken en in de ingenieursvakken worden afgenomen.

In de Antwerpsche Tijdingen schrijft L. H. Donwer een hooggestemd loflied op Amerika en Holland:

“Amerika! Holland! ... Beide deze namen moeten voor immer met eerbiedige verering in ons gemoed gegrift blijven. Beide deze namen moeten door alle Belgen van heden en door onze nakomelingen van later met ontzag uitgesproken, met erkentelijkheid herdacht worden ... Daarom hoop ik, dat onze kunstenaars, als beeldhouwers,

schilders, graveerders, zich zullen beijveren om met beitel, penseel en graveerstift in allegorische en andere groepen of taferelen onze dankbaarheid tegenover Amerika en Holland af te beelden, te vereeuwigen. Op die kunstgewrochten zullen, naast het portret van Nederlands geliefde vorstin, de beeltenissen prijken van voorzitter Wilson, de edelmoedige heer Rockefeller en anderen. Ook op een gans bijzondere wijze diene de hoogst edelmoedige gastvrijheid, door het Hollandse volk aan de Belgische vluchtelingen geschonken, hierbij herdacht. In alle grootten, aan alle prijzen moeten zulke afbeeldingen verkrijgbaar zijn – in beeltenis, in plaasteren medaillon, in gravure en elk huis moet er ten minste een exemplaar van bezitten. In onze lieve Scheldestad zouden daarnaast, als waardige tegenhanger, de afbeeldingen van het moedige driemanschap, De Vos, Franck en , kunnen prijken.” De schrijver stelt zelfs voor in alle belangrijke plaatsen van het rijk een monument in brons en marmer op te richten, als zinnebeeld van de “onvergankelijke dankbaarheid” der Belgen.

Zaterdag 24 april 1915 – avondeditie

Londen, 23 april. Maarschalk French deelt mede, dat de Fransen, door de verstikkende gassen van de Duitse bommen bedwelmd, teruggetrokken zijn naar het IJzerkanaal tot nabij Boezinge (2,5 km van Steenstrate, 5 km van Ieper). Het front der Engelsen is onveranderd gebleven, behoudens de uiterste linkervleugel, die aan het nieuwe Franse gevechtsfront is aangesloten. De strijd ten noorden van Ieper wordt voortgezet.

Londen, 23 april. Aan het rapport van generaal French is verder nog het volgende ontleend:

De vijand viel donderdagavond de Franse troepen, links van de onze, aan, in de nabijheid van Bikschote en Langemark, ten noorden van Ieper.

De aanval werd voorafgegaan door een zwaar bombardement, waarbij de vijand op grote schaal gebruik maakte van toestellen, die verstikkende gassen ontwikkelen. De hoeveelheid die daarvan werd ontwikkeld wijst op een lange weloverlegde voorbereiding voor het gebruik van deze vinding, die tegen de Haagse Conventie indruist.

De onjuiste mededeling van de Duitsers, nu een week geleden, dat wij zulke gassen gebruikten, was een duidelijke poging om van te voren de kritiek der neutralen te ontzenuwen.

De Fransen, door de rook omhuld, moesten zich gedurende de nacht uit de door de stank verpeste strook terugtrekken tot het kanaal nabij Boezinge. Twee nachtelijke aanvallen ten oosten van Ieper zijn afgeslagen. Twee Duitse vliegers zijn vandaag naar beneden geschoten.

Berlijn, 24 april. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Alle pogingen van de vijand, om ons het ten noorden en noordoosten van Ieper gewonnen terrein te betwisten zijn mislukt.

Te noorden van Ieper zijn een sterke aanval van de Fransen en ten noordoosten van Ieper bij St. Juliaan (aan de weg van Ieper naar Poelkapelle) een aanval van de Engelsen met zware verliezen gestuit.

Verdere aanvallen van de vijand aan en ten oosten van de weg Ieper-Bikschote mislukten.

Aan de westelijke oever van het kanaal bestormden onze troepen vannacht de plaats Lizerne (een gehucht 800 meter ten zuidwesten

van Steenstrate, aan de viersprong van de wegen Ieper-Noordschote en Bikschote-Elverdinge.

Het aantal gevangen genomen Fransen, Engelsen en Belgen is tot 2470 geklommen.

Behalve in het geheel 35 kanonnen met munitie, die gisteren genomen zijn, zijn een groot aantal machinegeweren, vele geweren en ander oorlogstuig in onze handen gevallen.

Uit België.

Berlijn, 24 april. Naar aan het Berliner Tageblatt over Luxemburg wordt gemeld, is in België het bouwbedrijf en daarmee de vraag naar baksteen weer ontwaakt, zodat de gouverneur-generaal zich genoopt heeft gezien de beperkende bepalingen der Belgische wetgeving over de baksteenfabricage voor een tijd buiten werking te stellen.

De Brusselse universiteit zal in juli haar taak weer gedeeltelijk hervatten.

Men zal er toelatingsexamens houden voor hen, die in de technische vakken en handelswetenschappen wenssen te studeren. Daaruit maakt men de gevolgtrekking, dat in de herfst ook de colleges zullen worden hervat.

De oorlogstoestand.

Wat ten noorden van Ieper is geschied is tot dusver niet meer dan een plaatselijk gevecht.

Maar dit plaatselijk gevecht heeft het front een eind weegs verschoven, ver genoeg dat de verandering ook op een niet al te grote kaart aan te geven is. En dat is sedert de laatste helft van

november, toen de grote stilstand intrad, nog slechts éénmaal meer gebeurd, en wel in januari ten noorden van Soissons, waar de Fransen over de Aisne terug moesten.

Vergeleken bij de verandering, die dit gevecht ten noorden van Ieper in de stellingen heeft gebracht, heeft de strijd bij Neuve Chapelle weinig en die bij heuvel 60 bij Zwarteleen nog minder te betekenen. Het hele offensief der Fransen tussen Maas en Moezel heeft het front niet zoveel verlegd als het jongste krijgsbedrijf bij Ieper, dat daarom alleen dus reeds onze aandacht waard is.

Het gevechtsfront liep totnogtoe van St. Elooi af over Verbrande Molen (heuvel 60 ligt vlak ten oosten daarvan) en vervolgens naar het Noorden. Bij Langemark boog het weer westwaarts, het volgde ongeveer de weg van Langemark naar Bikschote en liep vervolgens tot Diksmuide (dat in Duitse handen is) ongeveer evenwijdig met het kanaal. Op sommige plaatsen loopt het vlak langs het kanaal. Dit is bijvoorbeeld het geval bij Driegrachten, dat tussen Merkem en Noordschote aan het kanaal ligt.

Nu hebben de Duitsers in de nacht van donderdag op vrijdag een aanval gedaan op het front Bikschote-Langemark, met het gevolg dat zij hun linie voorwaarts hebben geschoven tot voorbij Pilkem. De Fransen zijn teruggetrokken in twee richtingen. Ten eerste naar het westen op het kanaal terug tot even benoorden Boezinge. De kanaalovergangen Steenstrate en Het Sas zijn zelfs door de Duitsers bezet. Ten tweede naar het zuiden op een linie, ongeveer evenwijdig lopend met de weg Bikschote-Langemark, maar enkele kilometers ten zuiden daarvan. Het plaatselijk succes, door de Duitsers hier behaald, is dus het volgende.

1° Zij hebben hun front, waar dit ten noorden van Ieper het IJzerkanaal verliet, naar het westen omgebogen, zodat het ettelijke

kilometers verder naar het zuiden dan voorheen het kanaal blijft volgen.

2° Zij hebben op het verlengstuk van dat front twee overgangen over het kanaal bezet, te weten Steenstrate en Het Sas, die in de toekomst van belang kunnen zijn.

3° Zij hebben in verband met het vorige een in het front inspringende boog ten oosten om leper heen vernauwd.

Aangezien even verder dan Langemark het Engelse front aan het Franse aansloot, spreekt het vanzelf dat, nu de Fransen teruggingen, ook de Engelsen hun linkervleugel wat moesten ombuigen. Daarbij verloren Fransen en Engelsen niet minder dan 30 kanonnen.

Wij spreken hier van een plaatselijk succes der Duitsers, omdat uit de berichten blijkt, dat zij het voorlopig niet hebben kunnen voortzetten. Reeds het Duitse communiqué gaf aanleiding tot het vermoeden, dat het voorlopig bij de genoemde resultaten gebleven was. De officiële Franse mededeling van gisterenmiddag vertelt ons dan ook, dat het mogelijk was de aanval der Duitsers plaatselijk te beperken, want een krachtige tegenaanval stelde de Fransen in staat "terrein te herwinnen". Men let wel, "terrein" zonder nadere bepaling. In ons ochtendblad staat "het verloren terrein". De bepaling "het verloren" is abusievelijk in de vertaling van het communiqué in ons ochtendblad geslopen. Het Franse bericht van gisterenmiddag maakt slechts gewag van terrein, dat door de tegenaanval is herwonnen, en wordt dus ook niet tegengesproken door het avondcommuniqué, dat meldt, dat de tegenaanval wordt voortgezet.

De Duitsers hebben zich bij hun aanval, gebruik makend van de noordelijke wind, vooraf laten gaan door een verstikkende rook. Het

is een middel, dat de romanschrijver H. G. Wells in zijn bekend boek, "De strijd der werelden", reeds beschrijft. De toepassing ervan wordt begeleid door een onverkwikkelijk dispuut, welke partij daar het eerst mee begonnen is. De Duitsers zeggen, de Fransen, Russen en Engelsen zijn er mee begonnen, en nu doen wij het ook, maar wat beter. Ook, zo volgt met juridische spitsvondigheid, is hetgeen wij doen niet door de Haagse Conventie verboden, want van onze projectielen is niet het "enig" doel, om verstikkende gassen te verspreiden.

Neen, neen, zegt generaal French, de Duitsers hebben met duivelse trouweloosheid ons van te voren beschuldigd, van hetgeen zijzelf zich hadden voorgenomen te doen, met het doel daaraan het karakter van een represaillemaatregel te geven.

Bij gebrek aan gegevens, onthouden wij ons van een oordeel. De Duitsers hebben reeds ten tijde van de aanvallen der Fransen tussen Maas en Moezel dezen van het gebruik van bommen, die verstikkende gassen ontwikkelen, beschuldigd. Tijdens de Boerenoorlog werd geklaagd over de verstikkende lucht, die de Engelse lyddietbommen ontwikkelden.

Het gebruik van rook in de strijd om de vijand voor de keuze te stellen van te stikken of te wijken is verschrikkelijk, maar zeer oud, even verschrikkelijk en even oud als het gebruik van overstromingen, waardoor de vijand voor de keuze van verdrinken of vluchten wordt gesteld. De krijgsgeschiedenis is vol van voorbeelden. Veel indruk heeft het indertijd gemaakt, toen de Fransen een aantal Algerijnen, die in een grot de wij hadden genomen, daar uitbrandden, als ware het een wespennest.

Wij noemden zoeven als reden waarom het offensief der Duitsers boven leper de aandacht trekt, de wijziging die het in de loop van het

front bracht. Een andere reden, waarom het geschikt is om opzien te baren ligt daarin, dat het juist komt op een ogenblik, dat iedereen in afwachting was van het offensief van de bondgenoten. Blijkbaar is de veronderstelling, enige dagen geleden gemaakt, dat de Duitsers troepen door België voerden, juist geweest.

Is hetzelfde het geval met de veronderstelling dat von Hindenburg op het westelijk front is? Het kan zijn. Men herinnert zich, dat volgens de Engelse ooggetuige de Engelsen uit de loopgraven hadden geroepen: “von Hindenburg komt!”. Op het oostelijk front is door de toestand van de wegen voor een von Hindenburg op het ogenblik weinig te doen en in de mededeling van het hoofdkwartier van gisteren kwam het werkwoord “verstossen” voor, dat men anders slechts in de berichten van het oostelijk gevechtsterrein placht te lezen.

Aan de Petit Parisien wordt uit Hazebroek, in Frans Vlaanderen, gemeld dat de Engelsen bij de gevechten om hoogte 60 ettelijke honderden Duitsers gevangen hebben genomen, die de 20^e dezer op weg naar Engeland door Hazebroek zijn gekomen. Hun uniformen waren gehavend en beslijkt. Velen hunner hadden heel de winter in de loopgraven doorgebracht.

De Tijd verneemt uit Brugge:

“Wegens het toejuichen bij het rondleiden van Belgische krijgsgevangenen door de stad, zijn thans negen personen in de gevangenis opgesloten. Boete is er totnogtoe niet opgelegd. Wel is – waarschijnlijk als “straf”bepaling – een proclamatie uitgevaardigd, inhoudende dat alle Franse en Engelse opschriften van ramen en vensters of op gevels van huizen moeten worden verwijderd. Dat gaf werk in bijna elk huis. Alle Franse en Engelse namen van hotels en restaurants zijn nu verdonkeremaand en alleen de Vlaamse

opschriften zijn gebleven, of ervoor in de plaats gesteld. Coiffeurs, tailleurs, hoteliers, horlogers en andere Frans klinkende bedrijven zijn thans vervangen door brave, eenvoudige kappers, kleermakers, herberghouders en uurwerkers. De Brugse flaminganten vinden dat de Markt er na deze kuising thans veel “fatsoenlijker” uitziet; alleen dat de “Duits” de schoonmaak moest houden, vinden zij naar.”

Dat is zeker niet te sterk gezegd. Want de Flaminganten zullen wel inzien, dat alle hulp, die de Duitsers hun zaak nu bewijzen, haar later achteruitzet. Overigens lijkt ons het verband tussen die verdietsing van opschriften en het toejuichen van de gevangenen Belgen gezocht.